

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Sacramentis in Genere, & duobus primis in specie

Bosco, Jean a

Lovanii, 1665

Concl. IX. Omnia Sacramenta validè ministrantur sub conditione de præsentem vel prætorito: solùm Matrimonium recipit conditionem de futuro, id est, suspensivam valoris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73340)

132. Et hæcenus quidem de secunda divi-
sione intentionis. Sequitur tertia in inten-
tionem absolutam & conditionatam. No-
ticiam terminorum suppono; Theologis
enim scribo. Neque est Theologus, qui
dubitet de sufficientia intentionis absolute.
Et cum triplex sit conditionata, de præ-
senti, præterito & futuro, satis convenit
inter Doctores conditionatam de præsentem
& præterito ratam esse in omni Sacramen-
to; pro solo autem Matrimonio, etiam de
futuro, Sic itaque

CONCLUSIO IX.

Omnia Sacramenta validè mi-
nistrantur sub conditione
de præsentem vel præterito:
solum Matrimonium reci-
pit conditionem de futuro,
id est, suspensivam valoris.

133. Sacramenta debent ministrari absolute,
hoc est, sine appositione alicujus condi-
tionis extrinsecæ, id est, quæ de jure non
inest; puta: Si pater consentiat: Si es prædesti-
natus: Si Christus mortuus est pro nobis &c.)
nisi subest iusta causa. Quod luculenter pro-
bat universalis praxis Ecclesiæ, à qua non
receditur saltem sine peccato veniali, sub-
inde etiam non absque peccato mortali, ut
patebit ex dicendis. Hoc prænotato

Sacramenta
valide mi-
nistrantur
sub condi-
tione de
præsentem
vel præterito
naturaliter
cognoscibi-
lii.
Juri. de
verb. oblig.

Prima pars conclusionis est communis,
intellecta de conditione naturaliter cognos-
cibili. Ratio patet: quia talis intentio con-
ditionalis transit in absolutam, juxta illud
Inst. de Verb. oblig. §. 7. *Conditiones que
ad præsens vel præteritum tempus referuntur,
aut statim infirmant obligationem, aut omnino
non differunt. Veluti: Si Titius consul fuit, vel
Si Mævius vivit, dare spondes? Nam si ea
ita non sunt, nihil valet stipulatio: sin autem ita
se habent, statim valet. Quæ enim per rerum
naturam sunt certa, non morantur obligationem,
licet apud nos incerta sint.* Ita jus civile, quo
utitur Ecclesia, nisi sacris Canonibus con-
tradicat, cap. 1. de Novi operis nuntiatione,
ibi: *Quia verò sicut leges non delignantur
sacros Canones imitari, ita & sacrorum statuta
Canonum Principum constitutionibus adiuvan-
tur.*

Cap. 1. de no-
vi operi nuntia-
tione.

Cap. 2. de
Baptismo.

Quia immò jus Canonicum expressè
decernit Baptismum conditionatum cap. 2.
de Baptismo, dicens: *De quibus dubium est,
an baptizati fuerint, baptizantur his verbis
præmissis: Si baptizatus es, non te baptizo; sed*

si nondum baptizatus es, ego te baptizo &c.
De valore ergo hujus Baptismi non est am-
bigendum.

Dubitatur autem, an valeat Sacramen-
tum sub conditione naturaliter inco-
gnoscibili? v. g. baptizat aliquis sub con-
ditione: *Si suscipiens est prædestinatus.* Quæ-
ritur (inquam) an talis Baptismus sit vali-
dus ex hypothesi, quòd suscipiens sit præ-
destinatus? Asserit Suarez disp. 13. sect. 3.
ante conclus. 4. se non invenire sufficien-
tem rationem, quæ convincat ad dicendum,
ex hac intentione in re ipsa non confici
Sacramentum, si conditio posita in re ipsa
existit, quamvis ignoretur. Censeo tamen
(inquit) imprimis talem modum esse ini-
quissimum, & gravissimum sacrilegium
continere; utique propter incertitudinem
& periculum nullitatis.

Addit, tale Sacramentum esse iterandum
(saltem sub conditione) quia & simplici-
ter dubium est, an intentio sub tali con-
ditione sit sufficiens, & saltem hæc & nunc
in tali persona est incertum, an in re ex-
istat talis conditio. Cum tamen, licet for-
tasse contingat non esse prædestinatum, ni-
hilominus baptizari debeat. Quod verum
existimat, etiam in casu, quo ex eventu
futuro constare posset de existentia condi-
tionis pro tempore Baptismi collati, puta
si conditio fuerit: *Si Deus sciat te hoc anno
victurum.* Rationem assignat: quia non de-
bet homo esse suspensus & dubius de susce-
pto Sacramento.

Sed nescio, quare hic Auctor simpliciter
dubitet de validitate istius Sacramenti, si
conditio in re existat, cum nullam adde-
rat rationem dubitandi præter incertitudi-
nem & indecentiam, quæ ex illa oritur. Et
licet propter illam indecentiam aliquibus
videatur, Christum, qui prudentissimè in-
stituit Sacramenta, non voluisse pro illo
casu valere Sacramentum; equidem facilli-
mè responderetur, multa nobis apparere im-
prudenter facta, quæ tamen in judicio Dei
sunt prudentissima.

Quid enim imprudentius apparet hu-
manæ ratiocinationi, quàm Deum homi-
nem in excelsum montem, vel in sanctam
civitatem à diabolo assumi? *Mens refugit
credere* (verba sunt S. Gregorij Papæ ho-
mil. 16. in Evangelia) *humane hoc audire
aures expavescent. Qui tamen non esse incredi-
bilia ista cognoscimus, si in illo & alia facta pen-
samus. Certè iniquorum omnium caput diabolus
est, & huius capitis membra sunt omnes iniqui.
An non diaboli membrum fuit Pilatus? an non
diaboli membra Iudei persequentes, & milites
crucifigentes Christum fuerunt? Quid ergo
mirum*

134.
An valeat
Sacramen-
tum sub
conditione
naturaliter
incognos-
cibili
Sententia
Suarez.

135.

136.
Non rectè
dubitat
Suarez de
validitate
Sacramenti,
si conditio
in re existat.

S. Grego.

mirum, si se ab illo permisi in montem duci, qui se percutit etiam à membris illius crucifigi?

137.

Hæc & similia apparent humano intellectui irrationabilia, quæ tamen in confistorio SS. Trinitatis, prudentissimè sunt disposita. Et quis dubitet multa alia magis indecentia ex malitia hominum fieri in administratione & consecratione Sacramentorum, quæ propterea non reddunt Sacramenta irrita? Christus igitur prudenter instituit, ut generaliter Sacramentum valeat sub conditione de præsentis & præterito, quamvis per accidens ex malitia hominum inde sequatur aliquod inconveniens. Hinc omnes docent valere Sacramentum, quod confertur sub conditione de præsentis, quam minister suâ culpâ ignorat in re existere, licet mortaliter peccet sic administrando.

138.

Suarez.

Et sanè (ut bene advertit Suarez supra) sæpe quis baptizatur sub hac conditione: *Si non es baptizatus*, quamvis illa conditio sciri non possit.

Non est differentia inter has conditiones: *si non es baptizatus*, & *si es prædestinatus*, nisi quoad licitum.

Dices: Magna est differentia inter hanc conditionem, & illam: *si es prædestinatus*, tum quia est de re humana, quæ per se loquendo & sciri potest, & per accidens est occulta; tum maximè quia licet propter talem conditionem incertum sit, an præsens Baptismus sit validus; tamen simpliciter est certum, hunc hominem manere baptizatum vel præsentis Baptismo, vel præterito: secus quando conditio naturaliter est incognoscibilis; tunc siquidem & ipse Baptismus, qui sub tali conditione confertur, incertus est; & simpliciter dubium est, an talis homo sit baptizatus. Cùm ergo illa conditio sit omninò aliena ab humana cognitione, præter humanum operandi modum est aliquid sub ea velle efficere.

Respondeo: Illa differentia solùm probat ministerium illicitum, non autem invalidum; etenim secundùm jus Canonicum cap. *Ad Apostolicam* 16. de Regul. *Multa fieri prohibentur, quæ si facta fuerint, obtinent roborem firmitatem.* Accedit, quòd Deus, cuius est habere ratum vel irritum Sacramentum, optimè noverit adimplerionem vel non adimplerionem conditionis.

Cap. Ad Apostolicam de Regul.

139.

Obiectio.

Dices: Ergo Sacerdos validè applicabit fructum Sacrificij pro illo, quem Deus novit primò petiturum. Respondeo concedendo totum, si pro necessitate aliqua jam nunc existente, v. g. pro aliquo jam nunc defuncto.

Responsio.

Instantia.

Sed contra: Congregatio Cardinalium Concil. Trident. interpretum, & ex ejusdem congregationis sententia Paulus V. hujusmodi consuetudinem Sacrificia applicandi tanquam periculosam, fidelium scan-

dalis & offensionibus obnoxiam, atque à vetusto Ecclesiæ more nimium abhorrentem expulsi ac improbatum, mandavitque Cardinali de Guevarra Archiepiscopo Hispalensi, talem usum abolere & prohibere Excommunicationis atque alijs pœnis.

Respondeo Primò: Multa fieri prohibentur, quæ si facta fuerint, obtinent roborem firmitatem. Hæc autem verba prohibitionem tantùm sonant, non etiam irrationem aut invaliditatem, de qua hic solùm disputamus.

140.

Responsio

Respondeo Secundò, declarationem non expressè loqui in nostro casu quando offertur Sacrificium pro necessitate præsentis, idque sub conditione præsentis Dei, ut patet ex verbis quæ generalia quidem sunt, distinguenda tamen, ubi ratio sufficiens distinctionis occurrat. Meritò autem generaliter Pontifex illam consuetudinem prohibuit tanquam periculosam & c. quia sæpius occurrere potest, ut necessitas illa, pro qua postea prima Missa est petenda, non sit præsens, & per consequens non proficit illi, qui postmodum offert stipendium.

Responsio

141.

Præterea fieri potest, ut subjectum pro tunc non sit capax fructus Sacrificij, utpote in peccato mortali, vel quia non indiget satisfactione; aut certe si indiget pro aliquibus venialibus, nondum tamen de illis dolebat, & per consequens non poterat liberari à reatu pœnæ per Sacrificium; non enim pœna remittitur ante culpam.

Adde, ex parte offerentis stipem minui fructum; nam petendo missam & offerendo stipendium, concurrimus suo modo, & offerimus illud Sacrificium cum Sacerdote, cui oblationi correspondet partialis fructus, ut videbimus agentes de fructu Sacrificij. Propter hæc itaque fatentur omnes, jure meritissimo illam consuetudinem esse prohibitam à Pontifice, & in praxi à Prælatibus inferioribus debere prohiberi. Auctores pro una & altera parte vide apud Dianam Tract. de Celeb. Miss. resol. 15.

Dian.

Hucusque de prima parte conclusionis. Discutiamus secundam, quæ duplicem habet exponentem. Prima sit: Matrimonium recipit conditionem suspensivam valoris. Secunda: nullum aliud Sacramentum illam admittit. Utraque est certa & recepta in praxi; non defuit tamen modernus aliqui Theologus (inquit Lugo de Pœnitentia disp. 13. n. 108.) qui speculativè probabile esse dixerit, valere absolutio-nem Sacramentalem sub conditione de futuro, v. g. *Si cras restitueris*, quâ adveniente, incipiat absolutè habere effectum.

142.

Matrimo-

nium reci-

pit condi-

tionem sus-

pensivam

valoris de-

quillo ali-

quod Sacram-

entum illam

admittit.

Lugo.

Quod

Conditio
de futuro
non suspen-
dens valo-
rem, potius
est de prin-
cipio.
Instit. de
verb. oblig.

Quod addo: quia conditio de futuro, quæ non suspendit valorem, v. g. *Si Deus videat te crastina die restitutum quæ iniuste rapuisti*, non ita est de futuro, quàm de præsentia. Quin imò sola conditio suspensiva proprie in iure vocatur conditio, Instit. de verb. oblig. §. 5. *Sub conditione stipulatio fit, cum in aliquem casum differtur obligatio: ut si aliquid factum fuerit vel non fuerit, committatur stipulatio.*

Quid si ergo Confessarius dicat: *Absolvo te pro nunc, si cras restitues?* Sanè illicita est absolutio, quia contra consuetum modum: interim apparet valida, quia impresentiarum verum est (quamvis ignotum) id, ad quod sententia restringitur: siquidem sufficit impleri conditionem pro illa temporis differentia, pro qua minister intendit.

Nec verò repugnat valorem præsentem pendere à futuro, prout patet in emptione inita cum pacto legis commissoriæ factò verbis directis, sic ut si conditio de futuro postea non impleatur, v. g. si intra certum tempus pretium non solvatur, contractus sit nullus, atque adeò res ab initio inempta. Quod ipsum admittendum est medià contingere in collatione Sacramenti sub hac conditione: *Si Deus futurum noverit*; quandoquidem prævisio divina, est præsens, præsupponat objecti futurationem.

143.
Cur Matrimo-
nium re-
cipiat con-
ditionem
suspensivam
valoris.

Sed (ut progrediamur) quæ putas est ratio primæ exponentis? Existimo, quia cæteri contractus recipiunt conditionem suspensivam, nisi aliter legibus instituti sint: nullibi autem jus generaliter prohibet apponere conditionem contractui matrimoniali; quin imò pluribus locis significat aliquando id licere, ut suo loco videbimus. Porro quæ contractus, eadem est ratio Sacramenti; nam Christus non immutavit naturam contractus, sed dumtaxat eam ad dignitatem Sacramenti elevavit.

Hinc in multis non valet argumentum à Sacramento Matrimonij ad Baptismum, Confirmationem &c. ut nec in præsentia materia. Ratio est: quia Christus hæc Sacramenta non reperit quoad suum materiale, sed prout voluit, instituit: instituit autem ut valerent tunc, quando poneretur materia & forma, ut liquidò constat ex consensu omnium DD. qui hæc de Sacramentis scripserunt. Insuper instituit pro formâ verba proprie dicta, cum tamen in Matrimonio sufficiant æquivalentia.

144.
Cur cætera
Sacramenta

Hæc ergo est probatio secundæ exponentis, de qua sic discurro: Sacramenta

tunc valent & conferunt effectum, quando ponitur materia & forma; atqui in Baptismo & cæteris omnibus, præter Matrimonium, vel ponitur materia & forma ante conditionem impletam, vel nunquam ponitur; ergo vel tunc valent, vel nunquam. Probatur minor, quæ sola habet difficultatem: quia materia, v. g. Baptismi, est realis ablutio; forma, verba realia, *Ego te baptizo* &c. atqui quando impletur conditio suspensiva, neque ablutio realis, neque verba realia amplius existunt; ergo &c.

non reci-
pian talem
conditio-
nem.

Dices: Existunt virtualiter in relatione ministri ad tempus futurum, seu potius in conditione futura; quemadmodum existit consensus matrimonialis, qui est forma Sacramenti Matrimonij.

145.
Objectio

Respondeo: Ad alia Sacramenta non sufficit virtualis existentia materiae & formæ, seu materia & forma virtualis, sed requiritur materia & forma actualis seu realis. Ratio voluntas Christi, quæ ostenditur per continuum usum totius Ecclesiæ, in qua nunquam legitur aliquod Sacramentum, præter Matrimonium, collatum fuisse sub conditione suspensiva; sed semper Ecclesia iudicavit, & adhuc iudicat non esse in potestate ministri suspendere effectum Sacramenti positâ materiâ, formâ & debitâ intentione: alioquin dicamus Sacerdotem posse consecrare, aut Confessarium absolvere pro crastina die.

Responsio

Contra: Minister non intendit nunc absolute ministrare Sacramentum. Esto: ergo efficiet positâ conditione, cum jam intentio ejus conditionata transferit in absolutam, nego consequentiam; sola quippe intentio non est causa Sacramenti, sed insuper legitima materia & forma: v. g. in Baptismo realis ablutio, & realia verba: *Ego te baptizo* &c.

146

Instas: Neque minister Matrimonij potest suspendere effectum Sacramenti positâ materiâ, formâ & legitimâ intentione. Respondeo concedendo totum: sed disparitas est, quòd forma Sacramenti Matrimonij (quæ est consensus absolutus quocumque signo externo expressus, actualis aut virtualis) tunc solum ponitur, quando conditio adimpletur; secus formæ aliorum Sacramentorum.

147

Unde in rigore loquendo nequidem Sacramentum Matrimonij ministratur sub conditione, sed potius contractus matrimonialis incipit; perficitur autem tam in ratione contractus, quàm Sacramenti, impletâ conditione; hoc est, impletâ conditione, vel quando jam impletur

In rigore
nequidem
Sacramen-
tum Matri-
monij mi-
nistratur
sub condi-
tione.

Z

verum

verum est dicere : *Nunc est Sacramentum Matrimonij, & antea non fuit.* Quare sufficit ne contrahentes peccent, quod sint in statu gratiæ, quando adimpletur conditio. Alias difficultates differo in proprium locum.

148.

Non valet argumentum à sententia judiciali extra Sacramentum ad sententiam Sacramentalem.

Ex his factis colligitur, non rectè deduci argumentum à sententia judiciali extra Sacramentum ad sententiam Sacramentalem, quam de novo Christus instituit, & essentialiter voluit consistere in verbali absolutione. Sicut ergo non sequitur : sententia extra Sacramentum potest ferri scripto vel in absentem, igitur & in Sacramento; ita etiam ex valore sententiæ conditionalis de futuro extra Sacramentum, malè inferitur valor hujusmodi sententiæ in Sacramento; nisi idem velimus dicere de Sacramento Ordinis, in quo confertur potestas; quia & aliæ collationes potestatum sic fieri possunt, quod est inauditum. Itaque Christus non instituit in nova Lege sententiam utcumque, sed taliter prolatam, per talem ritum & formulam verborum, non æquivalentium, sed formalium & realium. Plura in materia de Pœnitentia.

Ad alia festino, & quæro ultimò, an intentio debeat ferri super materiam determinatam? Pro responsione instituitur

CONCLUSIO X.

Intentio faciendi quod facit Ecclesia, necessariò debet esse circa materiam determinatam.

149.

Est communis & certa. Colligo ex verbis formarum : *Egote baptizo, absolvo &c. Hoc est corpus &c. Confirmo te: Indulgeat tibi Deus: Accipe potestatem: Accipio te in meum, vel meam.* Quæ omnia significant determinatam materiam ex qua aut circa quam Sacramenti. Et quid mirum, quandoquidem intentio ministri operativa sit & efficax, actiones autem sint circa singularia?

Determinationi materie qualiter non obstat error privatus.

Porro huic determinationi non obstat error privatus, quo quis existimat se solum habere unam hostiam consecrandam, cum sint plures; aut quo putat se baptizare, confirmare, absolvere, inungere, ordinare Petrum, & est Paulus; si modò habuerit intentionem generalem consecrandi omnes hostias ante se positas, simili-

liter baptizandi, confirmandi &c. personam presentem, quæcumque illa sit, aut quomodocumque vocetur. Et hæc censetur ordinaria cujlibet intentio in his Sacramentis, quando non constat de contraria, ne Sacramentum absque ratione exponatur nullitati.

Dico: *In his Sacramentis*, quia in Matrimonio regulariter minister alligat suam intentionem ad hanc particularem personam, non autem ad quamlibet presentem. Do disparitatem: quia multum interest ministro Matrimonij, cum qua persona contrahat; parum autem vel nihil ministro aliorum Sacramentorum, quam personam confirmet, baptizet &c.

Cæterum, si contrahens Matrimonium dicat: *Accipio in meam coniugem personam hic presentem quæcumque tandem sit*, error personæ non invalidabit contractum; quippe speculativus solum est, & non practicus, id est, contractus non dirigitur illo errore: & è converso, si consecrans v. g. intendat hanc hostiam quam posuit, & nullam aliam, error circa materiam reddet consecrationem irritam, utpote quæ illo errore dirigitur; idem est de Baptismo, Confirmatione &c. si minister adstringat suam intentionem ad certam personam.

Petes, an ergo sit invalida Ordinatio eorum, qui accedunt cum legitimo aliquo impedimento, puta irregulares, aut carentes patrimonio & beneficio, vel legitimis litteris dimissorijs &c? solet namque in aliquibus locis Officialis Episcopi ante Ordinum collationem publicè protestari, Episcopum non habere intentionem eos ordinandi.

Respondeo affirmativè, si reverà Episcopus habeat talem intentionem. Putant tamen aliqui, protestationem illam solum fieri ad terrendum; Episcopum autem habere absolutum animum ordinandi eum qui accedit, quicumque ille sit; tum quia in Pontificali non invenitur talis protestatio, sed formula dumtaxat, quæ ordinandi moneantur ab Episcopo, vel ex parte ejus, nè accedant cum aliquo impedimento; tum etiam propter inconvenientiam, quæ nata sunt sequi ex tam generali, restricta & conditionata voluntate; facile siquidem contingere potest, ut quis habeat impedimentum & nesciat, vel non recordetur: item potest oriri dubium, an reverà habuerit impedimentum. Non debet autem res adeò gravis exponi tam facili periculo nullitatis & reordinationis. Quidquid de hoc sit; Lugo disp. 8. sect. 7. in fine consultit eo modo

Ordinato

150. Quid dicitur de materia Matrimonij.

151. Utrum sit invalidum dicitur de materia Matrimonij.